

מראי מקומות - סוכה

לג:

הערבות של הגוי, הרי אין שום עבירה בשעת קיום המצוה (והעיר דזה אינו כתוס' לעיל (ב) דמבואר להיפך, דהק' מאשירה, אף דהעבירה לא הי' בשעת קיום המצוה).

ג. עבר ולקטן

הק' **הבית אפרים** (א"ח נ"ה), למה אסור ללקטן, נימא דאתי עשה דנטילת לולב ודחי האיסור דתיקון מנא, ואע"ג דאיסור יו"ט הוא לאו ועשה, מ"מ איסור תיקון מנא אינו אלא מדרבנן, וא"כ נימא דעשה דלולב דוחה איסור דרבנן זה. וכ' דכיון דלא הוי בעידנא, אלא עובר באיסור תיקון מנא מעיקרא, קודם נטילת לולב, א"כ אין העשה דוחה הלאו.

ד. אמר ר' פפא אדומות כשחורות דמיין

פרש"י, דאדמותן היינו שחירותן, ולכשייבשו מעט יותר יהיו שחורים. והק' **הכפות תמרים**, ל"ל האי טעמא, הרי הא דענבים ירוקות הכשירו הוא משום דהם גוון ההדס ומראיהן שוה לו ואינו מנומם, ומשמע דאם היו הענבים משאר גוונים לבנים או אדומים פסול משום דמחזי כמנומם, כיון שהוא גוון אחר, וא"כ ל"ל למימר דפסול אדומות הוא משום שהם שחורות, ליפסלי משום שהם אדומות. ותי' דכוונת ר"פ לבאר כוונת רב דאמר ל"ש אלא ענביו שחורות, דהי' ק' לו, למה נקט שחורות, הלא אדומות הן קודם שהן שחורות, וע"ז תי' דהאי שחורות דקאמר היינו אדומות, דהאי אדום שחור הוא, וודאי כיון דאדומות ושחורות פסול ה"ה בשאר גוונים.

ה. הא עבר ולקטן... דיחוי מעיקרא הוא

העיר ר' **אלעזר משה הורביץ**, הא אולי לקטן בלילה, דהי' ביו"ט, אבל לא הי' ראוי עדיין למצותו, וא"כ איך שייך להביא ראיי' לדיחוי, הא אולי לא הי' נדחה בשעת מצותו כלל, וא"כ אין ראיי' לאין דיחוי. וכ' דאולי לילה לאו מחוסר זמן, וא"כ חשיב ג"כ זמנו לדחות.

ו. מודה ר"ש בפסיק רישא ולא ימות

והק' **הכפות תמרים**, איך אמרי' דמודה ר"ש בפס"ר ולא ימות גופא דחייב, הא לכאור' אם חותך ראש העוף לשחוק בו, הלא כה"ג הוי משאצל"ג, ופטור לר"ש. וע' מש"כ לדייק מדברי הרמב"ם דחייב רק היכא שצריך להריגת העוף (ולכאור' ק' לשי' דס"ל דשי' הרמב"ם הוא דמשאצל"ג חייב, א"כ ודאי ק' למה צריך לכוונה זו). והאר"ך שם לבאר דשי' רש"י והרמב"ם והר"ן הוא דמשאצל"ג היינו היכא דרוצה לסלק ההיזק מעליו, וכיון שכן פשוט למה פסיקת ראש העוף לא חשיב משאצל"ג, שאין כוונתו לסלק ההיזק מעליו, ואדרבה, ק' למה צריך הרמב"ם לומר דהי' מכיון להריגת העוף.

המשך בעמוד הבא

א. או שהיו ענביו מרובין וכו' ל"ש אלא במקום א'

אבל בב' או ג' מקומות כשר וכו' הוי מנומר ופסול

פרש"י, מה דמנומר פסול הוא משום דלאו הדר הוא. ויש לעי', מהו הפסול היכא דכולם במקום אחד. וע' רש"י לעיל (יא: ד"ה עבר וליקטן) דביאר דהא דפסול בענביו מרובין מעליו הוא משום דהוה לי' מנומר ולא הדר הוא. נמצא מזה שיש ב' אופנים של מנומר דפוסל ההדס.

אבל בירושלמי (כאן) אי' טעם אחר, והשער **הציון** (תרמו, ד) כ' דממסקנת הירו' משמע דעיקר טעם הפסול הוא משום דבשחורות או אדומות כבר נגמר פריין, והתורה אמרה ולקחתם ענף, ולא פרי, משא"כ בירוקות עדיין לא נגמר הפרי, וא"כ עדיין חשיב ענף ולא פרי. וכ' דלכאור' יש נפק"מ לדינא, דלפי הירו' אם מצינו הדסים שמגדלים פירות שהם ירוקים אפי' בגמרם, יהיו פסולים, דסכ"ס פירות הם, משא"כ לטעם של רש"י, כיון דשוים במראה להדס, אין כאן פסול של הדר, דזה לא חשיב מנומם. וכ' דמה דלא פ"י רש"י כן, מסתמא משום דכיון דלא מצא בבבלי טעם אחר מפורש, מסתמא הטעם הוא משום הדר. (ולכאור' יש עוד נפק"מ בזה, למאן דס"ל (רש"י) דהפסול הוא משום הדר אינו פסול בשאר ימים, אבל לפי טעם הירושלמי, הרי לכאור' אי"ז נקרא ענף עץ עבות בכלל, ופסול אף בשאר ימים, וצ"ע בזה.)

וע"ע באור שמח (לולב ח, ה ד"ה ויש לומר) דכ' לחדש בדעת הרמב"ם דלא אמרי' דין הדר אלא בלולב ואתרוג, ולא בהדס וערבה, וביאר דמה דס"ל להרמב"ם דענביו שחורות ומרובין מעליו שהוא פסול, הוא מטעם אחר, דכיון שהם מרובין, לא בטלי אל גוף ההדס, וכיון דשחורין הן, אינן נויי ההדס, וא"כ הוי כאילו נוטל עמהן מין אחר באגד, ולכן מיפסל (ולדברי א"ש לשון הגמ' דענביו ירוקות "מיני הדס נינהו").

ב. עבר ולקטן פסול.. וחכמים מכשירים

ויש לעי', למה אינו פסול מטעם מצוה הבאה בעבירה. וע' **מרדכי** (סי' תשמ"ז) דכ' דכשחל הוש"ר בא' בשבת, וקצצו עכו"ם ערבה בשבת והביאו, כשרה, ולא אמרי' מהבב"ע הוא, והביא ראיי' מגמרן דאם מיעטן ביו"ט כשר, והוסיף שם דה"ה אפי' אם הוא מזיד (משמע קצת דבעבירה בשוגג אולי לא אמרי' מהבב"ע), ולכן ה"ה בנדון דידי' לא אמרי' מהבב"ע, ולא ביאר הטעם. וע' **שער המלך** (לולב ח, ה) דכ' לצדד דאולי כוונת המרדכי היא דלא אמרי' מהבב"ע אלא היכא שעושה העבירה בשעה שמקיים המצוה, ולמשל באכילת מצה של דמאי, דעובר האיסור דמאי כשקיים מצות אכילת מצה. וגם בלולב הגזול, הרי כל זמן שהוא מחזיק הגזילה ואינו מחזירו לבעליו, הרי עבירה היא בידו. אבל בעבר ולקטן, או בקציצת

מראי מקומות - סוכה

לג: (המשך)

כשרה וכו". ולכאו' משמע מלשונו דס"ל דמצוה דוקא להשתמש בערבות שגדילות אצל הנחל, ושאר ערבות ג"כ כשרים, אבל אינם מן המובחר. וע' בטור (או"ח תרמ"ז, א') דכ' דרוב המפרשים ס"ל דלכתחלה צריך לחזור דוקא אחר הגדילין אצל הנחל, אלא דהרא"ש והרמב"ם ס"ל דיוצא בכולם לכתחלה. ולדינא, ע' מ"ב (שם, ג) דכ' די"א דיותר טוב לכתחלה ליקח מאותן הגדילים על הנחל, אבל מדברי הט"ז משמע דאי"צ לדקדק בזה. וע"ע בכפות תמרים דנתקשה מה הי' החילוק בין הל"ק ובין הדבר אחר של הברייתא, והסיק דהל"ק ס"ל דכשרות של בעל ושל הרים אינו לכתחלה, ופסול דצפצפה אינו אלא מדברי קבלה, דהיינו הפסוק ביחזקאל כדלהלן, ולדבר אחר יש להכשיר של בעל ושל הרים לכתחלה, וצפצפה פסול אף מדאורייתא.

ז. דאית לי' הושענא אחריתי

פרש"י, וא"כ לא הוי תיקון כלי, כיון דלא צריך לה. אבל לכאו' תמוה, דא"כ למה זה תלוי בר"ש ור"י, אפי' ר"י יכול לסבור כן, דכיון דלא צריך לה לא הוי תיקון כלי. וכ' הרש"ש דאה"נ, עכשיו אינו תלוי עוד בר"י ור"ש, ומה שת"ק מחמיר בזה הוא משום דס"ל דמ"מ הוי כלי למאן דצריך לה. אבל המאירי בשבת (ק"ג) כ' דכיון דר"י ס"ל דאינו מכוין הוי כמכוין, ואם הי' מכוון הי' ודאי חייב, א"כ חייב גם היכא דאינו מכוון. (ולכאו' זה תמוה, דבפשטות ס"ל לר"י דמי שעושה מלאכה אי"צ שום כוונה, אבל אם צריך להכוונה כדי שיהי' חשיב מלאכה בכלל, לכאו' אי"ז תלוי בר"י ור"ש, וצ"ע.)

ח. של בעל ושל הרים מנין ת"ל ערבי נחל מ"מ

וכ' רש"י (ד"ה ערבי נחל) "נחלי מים מצוה בזו ומיהו של בעל